

סדר אמירת קרבן פסח

בזמן שבית המקדש היה קיים, הפסח היה נשחט ב"ד בניסן אחר תמיד של בין הערבים. כיום שאין לנו קרבן הפסח מן הראוי לומר את סדר הקרבנות מדין "ונשלמה פרים שפתינו".

רבון העולמים. אתה צויתנו להקריב קרבן הפסח במועדו בארבעה עשר לחדש הראשון ולהיות כהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם קוראים את ההלל, ועתה בעונותינו חרב בית המקדש ובטל הקרבת הפסח. ואין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו. ואתה אמרת ונשלמה פרים שפתינו. לכן יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיהא שייח שפתינו חשוב ומקבל והרצה לפניך כאלו הקרבנו את הפסח במועדו ועמדנו על מעמדו ודברו הלויים בשיר והלל להודות ליהוה ואתה תכונן מקדשך על מכונו ונעלה ונקריב לפניך את הפסח במועדו כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך כאמור:

ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ייקחו להם איש ששה לבית אבת ששה לבית: ואם ימעט הבית מהית משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במקסת נפש את איש לפי אכלו תכסו על השוה: ששה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו: והיה לכם לחשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים: ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אותו בהם: ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מררים יאכלהו: אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו: ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו: וככה תאכלו אותו חתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא ליהוה:

גרסת היעב"ץ:

כך היתה עבודת קרבן פסח בארבעה עשר בניסן, אין שוחטין אותו אלא אחר תמיד של בין הערבים, ערב פסח בין בחול בין בשבת היה התמיד נשחט בשבע ומחצה, וקרב בשמונה ומחצה, ואם חל ערב פסח להיות ערב שבת היו שוחטין אותו בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו, כל אדם מישראל אחד האיש ואחד האשה בני ביתו הגדולים והטהורים ונמולים (וכשם שמילתו מעכבת מלעשות הפסח ומלאכול בו, כך מילת בניו הקטנים ומילת עבדיו בין גדולים בין קטנים וטבילת אמהותיו מעכבת) כל שיכול להגיע לירושלים בשעת שחיטת הפסח חייב בקרבן פסח:

מביאו מן הכבשים או מן העזים זכר תמים בן שנה (אינו טעון סמיכה) ושחטו בכל מקום בעזרה אחר גמר עבודת תמיד הערב ואחר הטבת הנרות, ואין שוחטין הפסח ולא זורקין הדם ולא מקטירין החלב על החמץ (אפילו היה כזית ברשותו של אחד מבני החבורה בשעת אחת מהעבודות של קרבן פסח, הוא לוקה והפסח כשר):

שחט השוחט (אפילו זר) וקבל דמו כהן שבראש השורה בכלי שרת ונתן לחבירו, וחבירו לחבירו, כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד וחוזר הכלי ריקן לחבירו וחבירו לחבירו, מקבל את המלא ומחזיר את הריקן, והיו הכהנים עומדים שורות ובידיהם בזיכין שכולן כסף או כולן זהב ולא היו מעורבים, ולא היו לבזיכין שוליים שלא יניחום ויקרש הדם, אחר כך תולין את הפסח באונקליות (או במקלות דקים מניח על כתפו ועל כתף חבירו, תולה) ומפשיט אותו כולו (ובשבת עד החזה ומשם למטה שקל ליה בברזא) וקורעין בטנו ומוציאין אימורים החלב שעל הכרס ויותרת הכבד ושתי הכליות וחלב שעליהן והאליה, אם היה ממין הכבשים לעומת העצה, נותן בכלי שרת ומולחן ומקטירן הכהן על המערכה, חלבי כל זבח וזבח לבדו, בחול ביום, ולא בלילה שהוא יום טוב, אבל אם חל ערב פסח בשבת מקטירין והולכין כל הלילה, ומוציא קרביו וממחה אותן עד שמסיר מהן הפרש (כדי שיהיו נקיים כשצולוהו עמם), שחיטתו וזריקת דמו ומיחוי קרביו והקטר חלבו דוחין את השבת, ושאר עניניו אין דוחין:

בשלוש כתות הפסח נשחט, ואין כת פחותה משלשים אנשים, נכנסה כת אחת נתמלאה העזרה, נועלין אותה, ובעוד שהן שוחטין ומקריבין, הלויים קורין את ההלל, אם גמרו קודם שיקריבו את כלם, שנו, אם שנו, שלשו, על כל קריאה תקעו הריעו ותקעו, גמרה כת אחת להקריב, פותחין העזרה יצאה כת ראשונה, נכנסה כת שנייה נעלו דלתות העזרה, גמרה, יצאה שנייה, נכנסה שלישיית, כמעשה הראשונה, כך מעשה השנייה והשלישית, אחר שיצאו כלן רוחצין העזרה מלכלוכי הדם ואפילו בשבת, אמת המים היתה עוברת בעזרה, שכשרוצין להדיח הרצפה סותמין מקום יציאת המים והיא מתמלאה על כל גדותיה עד שהמים עולין וצפין ומקבצין אליהם כל דם ולכלוך שבבעזרה, אחר כך פותחין הסתימה ויוציאין המים עם הלכלוך, נמצאת הרצפה מנוקה, זהו כבוד הבית, יצאו כל אחד עם פסחו (ועור שלו) וצלו אותם, כיצד צולין אותו מביאין שפוד של רמון תוחבו מתוך פיו עד בית נקובתו, ותולהו לתוף התנור והאש למטה, ותולה כרעיו ובני מעיו חוצה לו. ואין מנקרין את הפסח כשאר בשר, בשבת אין מוליכין את הפסח לביתם, אלא כת הראשונה יוצאין כפסחיהן ויושבין בהר הבית, השנייה יוצאין עם פסחיהן ויושבין בחיל, השלישית במקומה עומדת, חשכה יצאו וצלו את פסחיהן:

כשמקריבין את הפסח בראשון, מקריבין עמו ביום י"ד זבח שלמים, מן הבקר או מן הצאן, גדולים או קטנים, זכרים או נקבות, והיא נקראת חגיגת ארבעה עשר, על זה נאמר בתורה וזבחת פסח ליהוה אלהיך צאן ובקר, ולא קבעה הכתוב חובה אלא רשות בלבד, מכל מקום היא כחובה מדברי סופרים, כדי שיהא הפסח נאכל על השובע, אימתי מביאין עמו חגיגה, בזמן שהוא בא בחול, בטרה, ובמועט, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד, ודינה ככל תורת זבחי שלמים, טעונה סמיכה ונסכים ומתן דמים שתיים שהן ארבע, ושפיכת שירים ליסוד, זהו סדר עבודת קרבן פסח וחגיגה שעמו בבית אלהינו שיבנה במהרה בימינו אמן: